

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного
бізнесу
Тетяна ПРОЦІПЧЕНКО

“ ” 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Вступ до спеціальності міжнародні економічні відносини»
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

галузь знань 29 – «Міжнародні відносини»

спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма / спеціалізація – «Міжнародні економічні відносини»

вид дисципліни – обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

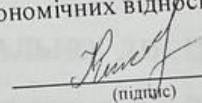
“29” серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Казакова Надія Артурівна**,
к.геогр.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова,
Шолом Аліна Сергіївна,
к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “28” серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

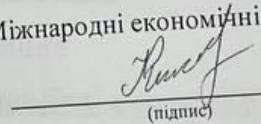

(підпис)

Надія КАЗАКОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено

Гарант освітньої програми «Міжнародні економічні відносини»

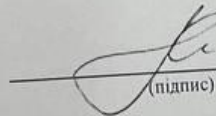
(підпис)

Надія КАЗАКОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “29” серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності МЕВ» складена відповідно до освітньо-професійних програм

«Міжнародні економічні відносини»,
підготовки бакалавра
за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності МЕВ» є ознайомлення студентів з основами науковими засадами сучасних міжнародних економічних відносин, принципами їх здійснення та механізмом реалізації, надання їм знань термінологічного характеру.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ФК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно наслідкових та просторово-часових зв'язків

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	12 год. (в т.ч. 4 - ауд, 8 - дист)
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародні економічні відносини як галузь науки та її понятійний апарат

Тема 1. Предмет, значення і завдання курсу «Вступ до спеціальності МЕВ» Предмет, значення і завдання курсу. Передумови виникнення та розвитку

навчальної спеціальності з міжнародних економічних відносин. Сучасний стан і тенденції. Наукові та навчальні центри України в галузі міжнародних відносин. Провідні українські та зарубіжні вчені з міжнародних економічних відносин.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна як провідний вищий навчальний заклад України і один з перших вищів, що ввів до навчального процесу підготовку фахівців з міжнародних економічних відносин.

Тема 2. Понятійний апарат науки

Відтворювальний процес і його структура. Фактори виробництва. Потенціал: економічний, науковий, інтелектуальний. Природно-ресурсний потенціал (ПРП). Геоелектроніка і геополітика. Економічний розвиток економічне зростання. Міжнародна

система національних рахунків. Індекс розвитку потенціалу (ІРЛП). Конкурентоспроможність. Форми територіальної організації виробництва «Поліс зростання». Вільні (спеціальні) економічні зони. Офшори.

Розділ 2. Світогосподарські процеси, їх складові, закони, тенденції, проблеми розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин.

Тема 1. Світова економічна система і глобальна економіка

Світогосподарські процеси. Світова економічна система і її структура. Система світового господарства. Періодизація економічних укладів. Світова економіка і її сектори

АПК і його сфери. Міжнародні відносини. МЕВ і її основні форми. Міжнародна торгівля.

Світовий ринок.

Тема 2. МЕВ як важлива складова світогосподарських процесів

Основні складові світо господарських процесів, МЕВ в системі світо господарських процесів. Географічний поділ праці. Етапи гео економічної діяльності. Інтернаціоналізація господарської діяльності та транснаціоналізація як форма міжнародних економічних відносин на мезорівні. Єврорегіони.

Тема 3 Світ-система протиріччя та сучасні концепції її розвитку.

Система як наукове поняття. Світ-система за І. Валлерстайном.

Типи країн світу. Циклічність економічного розвитку. Проблеми країн «Периферії». Якість життя народів країн світу. Стратифікація доходів населення світу. Проблема відносин «Центр-периферія».

Тема 4. Міжнародні організації і їх роль у світогосподарських процесах

ООН. Спеціалізовані установи ООН. МВФ. Група Світового банку. СОТ, ВТО, ОБСЄ, ОПЕК.

Тема 5. Україна в системі сучасних світогосподарських процесах.

Україна в системі світо господарських процесів. Оцінка гео економічного положення. Сукупний економічний потенціал України. Проблеми економічного розвитку України як незалежної держави. Україна у сучасній системі світового господарства. Гео економічна стратегія України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Міжнародні економічні відносини як галузь науки та її понятійний апарат													
Тема 1. Предмет, значення і завдання курсу «Вступ до спеціальності МЕВ»	4	2				2	7	2					5
Тема 2. Понятійний апарат науки	17	6	2			9	27	2					25
Разом за розділом 1	21	8	2			11	34	4					30
Розділ 2. Світогосподарські процеси, їх складові, закони, тенденції, проблеми розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин													
Тема 3. Світова економічна система і глобальна економіка	21	4	2			15	10	2					18
Тема 4. МЕВ як важлива складова світо господарських	17	6	4			17	22	2					15

процесів												
Тема 5 Світ-система протиріччя та сучасні концепції її розвитку	20	8	4			18	17	2				15
Тема 6. Міжнародні організації і їх роль у світогосподарських процесах	22	4	2			6	20					15
Тема 7. Україна в системі сучасних світогосподарських процесах	19	2	2			5	17	2				15
Разом за розділом 2	99	2 4	1 4			61	86	8				78
Усього годин	120	3 2	1 6			72	120	1 2				10 8

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Понятійний апарат науки: індикатори виробництва, системи національних рахунків, якість життя, сталого розвитку й ін.	2
2	Відтворювальний процес, участі в ньому МЕВ, технологічний уклад, форми МЕВ.	2
3	Сутність та змісту видів світогосподарських процесів.	4
4	Світ-системної концепція, проблем в системі «Центр-периферія», концепція нового міжнародного економічного порядку, сталого економічного розвитку.	4
5	Міжнародні організації, їх роль та значення у розвитку світового господарства та міжнародних зв'язків.	2
6	Місце України в системі світового господарства.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Понятійний апарат науки: індикатори виробництва, системи національних рахунків, якість життя, сталого розвитку й ін.	2
2	Відтворювальний процес, участі в ньому МЕВ, технологічний уклад, форми МЕВ.	2
3	Сутність та змісту видів світогосподарських процесів.	4
4	Світ-системної концепція, проблем в системі «Центр-периферія», концепція нового міжнародного економічного порядку, сталого економічного розвитку.	4
5	Міжнародні організації, їх роль та значення у розвитку світового господарства та міжнародних зв'язків.	2
6	Місце України в системі світового господарства.	2
	Разом	16

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено.

7. **Методи навчання**

Методи навчання включають:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: пояснення, інструктаж, розповідь, лекція, бесіда, робота з підручником; ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження, практичні роботи;
- методи стимулювання навчальної діяльності: навчальна дискусія, пізнавальні ігри, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні;
- методи контролю і самоконтролю у навчанні: усний, письмовий, тестовий, графічний, дистанційний.

8. **Методи контролю**

Контрольні заходи проводяться з метою оцінки рівня підготовки студента з дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюється у вигляді поточного (Оцінка виконаних рефератів за заданною тематикою на заняттях, виконання тестових завдань) і підсумкового семестрового контролю (екзамену).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням засвоєння окремих розділів.

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в

дистанційному курсі «Вступ до спеціальності МЕВ», режим доступу:
<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=180>

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

Тестові завдання – 40 б (20x2).

Тестові завдання додаються.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. **Схема нарахування балів**

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни:

Поточний контроль – 60 б, підсумковий контроль – 40 б.

Екзамен

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання		Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2		

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
60							40	100

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

Поточний контроль 60 балів, в т. ч:

*Усне опитування за термінами міжнародних економічних відносин – 20 балів.
Виконання реферату – 20 балів*

Критерії оцінювання реферату з дисципліни «Вступ до спеціальності міжнародні економічні відносини»:

- оформлення та повнота викладеної інформації 10 балів;
- захист реферату 10 балів.

Теми рефератів та термінів з дисципліни «Вступ до спеціальності міжнародні економічні відносини» додаються.

Тестове завдання - 20 балів, 10 питань по 2 бали за кожну вірну відповідь (10x2) Тестові завдання з дисципліни «Вступ до спеціальності міжнародні економічні

відносини» додаються.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

2 теоретичних питання – 20 б (2x10).

Тестові завдання – 20 б (20x1).

Питання до екзамену та тестові завдання додаються

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle в**

дистанційному курсі «Вступ до спеціальності МEB», режим доступу:

<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6484>

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

Тестові завдання – 40 б (20x2).

Тестові завдання додаються.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Усне опитування на практичних заняттях, написання та захист рефератів, виконання тестів, поточний та підсумковий контроль.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання

90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Голюков А.П. Економіка України: навч. посіб. / А.П. Голюков, Н.А.Казакова, О.А.Шуба. – К.: Знання, 2009. – 286 с.
2. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голюкова, О. А. Довгаль. – Х.: Хну імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
3. Світова економіка: підручник / за ред. А.П. Голюкова, О. А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015. – 268 с.

Допоміжна література

1. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / Я. Б. Олійник та ін.; за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. – К.: Знання, 2011. – 640 с.
2. Міжнародні організації / А. П. Голюков, С. Гасім, О. В. Журавльов. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014 . – 120 с.
3. Світове господарство та міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / А. П. Голюков та ін. – Симферополь : СОНАТ, 2003. – 432 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Central Intelligence Agency: The World Factbook URL: <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>
2. Organisation for economic cooperation and development URL: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode>
3. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав URL: <http://www.cisstat>.
4. Міжнародна торгова палата URL: <http://www.iccwbo.org>
5. Міжнародний валютний фонд URL: <http://www.imf.org>
6. Міністерство закордонних справ України URL: <http://www.mfa.gov.ua>.
7. Організація об'єднаних націй URL: <http://www.un.org>
8. Світова організація торгівлі URL: <http://www.wto.org>

Методичне забезпечення

1. Голіков А.П. Вступ до спеціальності міжнародні економічні відносини: навч. посіб./А.П. Голіков, Н.А.Казакова. – Х.:ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 133 с.
2. Introduction to “International Economic Relations” : study guide / A. P. Holikov, N. A. Kazakova, I. Y. Frolova, A. S. Sholom. – Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2022. – 92 p.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії форс-мажорних обставин освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні та практичні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6484>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Вступ до спеціальності МЕВ», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6484>